

2013.gada 21.marts

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Valsts policijas kompetence dzīvnieku aizsardzības jomā

• **Saskaņā ar likumu “Par policiju” policijas darbinieka pamatpienākumi atbilstoši dienesta kompetencei ir:**

- reģistrēt iesniegumus un informāciju par noziedzīgiem nodarījumiem un citiem likumpārkāpumiem, par notikumiem, kuri apdraud personu vai sabiedrības drošību, un par tajos iesaistītajām personām, savlaicīgi reaģēt uz sniegto informāciju, kā arī nodot kompetentām amatpersonām un institūcijām saņemto informāciju par personu vai sabiedrības drošību apdraudošiem notikumiem (avārijām, ugunsgrēkiem, katastrofām, stihiskām nelaimēm un citiem gadījumiem);
- novērst un pārtraukt administratīvos pārkāpumus, noskaidrot vainīgos, savas kompetences ietvaros sastādīt protokolus, izskatīt lietas par šiem pārkāpumiem vai arī nodot tās izskatīšanai pēc pakļautības;
- savu pilnvaru ietvaros atklāt noziedzīgu nodarījumu un administratīvo pārkāpumu cēloņus un tos veicinošos apstākļus un veikt pasākumus to novēršanai; piedalīties personu tiesiskajā audzināšanā.

• **Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem atbildība noteikta Krimināllikuma (KL) 230.pantā “Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem”:**

(1) Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku, kuras rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, vai par dzīvnieka spīdzināšanu — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz astoņdesmit minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības turēt dzīvniekus uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tā un konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas publiskā vietā vai nepilngadīgā klātbūtnē vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz simt piecdesmit minimālajām mēnešalgām, atņemot tiesības turēt dzīvniekus uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tā un konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

- **KL 230.¹ pantā noteiktos gadījumos paredzēta kriminālatbildība par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu:**

(1) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts viegls vai vidēja smaguma miesas bojājums, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz divdesmit minimālajām mēnešalgām.

(2) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts smags miesas bojājums vai tā izraisījusi cilvēka nāvi, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz sešdesmit minimālajām mēnešalgām.

- **Valsts policijas darbinieks uzsāk un izmeklē kriminālprocesus saskaņā ar KL 230.pantu un KL 230.¹ pantā.**

- **Valsts policijas darbiniekam ir tiesības konstatēt arī administratīvos pārkāpumus dzīvnieku tiesību aizsardzības jomā, kas noteikti Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) 106.pantā “Dzīvnieku turēšanas, labturības, izmantošanas un pārvadāšanas prasību pārkāpšana”. Tomēr saskaņā ar LAPK 210.pantu LAPK 106.pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas izskata pašvaldību administratīvās komisijas, un saskaņā ar LAPK 230.pantu - Pārtikas un veterinārais dienests. Tādējādi, konstatējot iespējamu pārkāpumu saskaņā ar LAPK 106.pantu, Valsts policijas darbinieki sastāda administratīvā pārkāpuma protokolu, savāc administratīvo materiālu un to nosūta izskatīšanai kompetentajai institūcijai.**

- **Valsts policijā uzsāktie kriminālprocesi**

	2012.gads	Līdz 2013.gada 20.martam
KL 230.pants Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem	167	28
t.sk. Rīgas reģiona pārvaldē	51	4
KL 230.¹ pants Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana	118	19
t.sk. Rīgas reģiona pārvaldē	40	3

- **Valsts policijas darbs dzīvnieku aizsardzības jomā ir maz pētīts, prakse nav analizēta. Īpaša šī darba virziena reglamentācija nepastāv, tiek strādā pēc vispārējiem kriminālprocesa principiem.**

Praksē konstatētās problēmas:

- **ja dzīvnieks atrodas slēgtās telpās un ir pamatotas aizdomas, ka tas ir atstāts bezpalīdzības stāvoklī, bet nav iespēju sazināties ar telpu īpašnieku (dzīvnieka īpašnieku vai citu personu, kam ir tiesības iekļūt šajās telpās), policijas darbiniekam nav likumīgu iespēju iekļūt dzīvojamā telpā.**

Saskaņā ar likumu “Par policiju” (12.panta 1.daļas 16.punkts) policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības:

diennakts laikā iekļūt dzīvoklī bez tajā dzīvojošo atļaujas (ja nepieciešams, lietojot fizisku spēku) gadījumos, kad persona aizturama nozieguma vietā vai apdraudēta citu personu dzīvība;

jebkurā diennakts laikā iekļūt nedzīvojamās telpās un zemes gabalu teritorijā (ja nepieciešams, lietojot fizisku spēku), izņemot tās nedzīvojamās telpas un zemes gabalu teritoriju, kam ir eksteritoriāls vai speciālā režīma statuss, gadījumos, kad persona aizturama nozieguma vietā, apdraudēta citu personu dzīvība, ir pamatotas aizdomas, ka tajā atrodas persona, kura tiek turēta aizdomās, apsūdzēta vai notiesāta par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu un izvairās no izmeklēšanas, tiesas vai soda izciešanas, vai bezvēsts prombūtnē esoša nepilngadīga persona, kā arī stihisko nelaimju un citu ārkārtēju notikumu gadījumos, kad apdraudēta personu un sabiedrības drošība.

Ikreiz, kad policijas darbinieki šajā pantā paredzētajos gadījumos ir iekļuvuši personu dzīvoklī pret iemītnieku gribu vai lietojot fizisku spēku, par to nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā rakstveidā jāziņo prokuroram.

Jebkurā citā gadījumā iekļūšana dzīvojamās un citās telpās ir pieļaujama tikai likumā noteiktajos gadījumos uz tiesneša lēmuma pamata vai neatliekamajos gadījumos ar prokurora piekrišanu kratīšanas izdarīšanai.

- **Pienākumi pret dzīvnieku uzdoti un atbildība par to neizpildi ir noteikta dzīvnieka īpašniekam. Būtiska problēma, kas apgrūtina vainīgo personu sodīšanu, ir noskaidrot dzīvnieka īpašnieku (ja dzīvniekam nav pases, ja atrasts bezsaimnieka dzīvnieks, ja iespējamais īpašnieks noliedz saistību ar dzīvnieku u.tml.).**

- **Problēmas kriminālprocesu uzsākšanā – nevar uzsākt kriminālprocesu, ja pēc ziņojuma saņemšanas nav iespējams atrast dzīvnieku (putni, uz ko, iespējams, šāva ar ieroci, jau ir aizlidojuši), vai dzīvniekam nav acīmredzamu vardarbības pazīmju (ja nav iesnieguma, ekspertīze netiks veikta).**
- **Problēmas kriminālprocesu izmeklēšanā, jo tas ir grūti pierādāms noziegums – lielākoties nav liecinieku, nodarījums nereti veikts kaut kad senākā laika posmā, nevar noskaidrot iesaistītās personas, sarežģīti pierādīt apzinātas darbības u.tml.**
- **Ja beigtam dzīvniekam konstatētas vardarbīgas nāves pazīmes, to nogādā tiesu medicīniskajai ekspertīzei LLU. Tomēr materiāls tiek pieņemts tikai darba dienās un laikā. Problēma ir ar materiāla saglabāšanu brīvdienā. Rīgā, piemēram, uz brīvprātības principa uzglabāšanai to pieņem Beinerta klīnikā.**
- **Policijas darbiniekam ne vienmēr izprotama robeža starp LAPK 106.pantā paredzētajām darbībām un KL 230.pantā paredzētajām darbībām.**
- **Smagnējs un daudziem darbiniekiem nesaprotams dzīvnieka izņemšanas process, lai nekavējoties apturētu tā ciešanas, nodrošinātu tā drošību, vienlaikus ievērojot normatīvo aktu prasības (dzīvnieks tomēr ir privātais īpašums).**

Priekšlikumi sadarbības uzlabošanai

- Lai iegūtu precīzus datus, veikt Valsts policijas struktūrvienībās saskaņā ar KL 230.pantu uzsākto kriminālprocesu statistisko apkopojumu, noskaidrot uzsākto kriminālprocesu tālākas virzības tendences.
- Sabiedrību informēt par notiesājošiem spriedumiem, kā arī par PVD realizēto administratīvo praksi, ilustrējot ar raksturīgākajiem un spilgtākajiem dzīvnieku turēšanas, labturības, izmantošanas un pārvadāšanas prasību pārkāpumiem.
- Sadarbībā ar Valsts policijas koledžu un kompetentajām nevalstiskajām organizācijām organizēt mācības Valsts policijas Kārtības policijas inspektoriem jautājumā par noziedzīgu nodarījumu un administratīvo pārkāpumu, kas saistīti ar dzīvnieku tiesību aizsardzību, konstatēšanu un tālāku procesuālu virzību.
- No iesaistītajām nevalstiskajām organizācijām noskaidrot konkrētas problēmas, kas tām radušās saskarsmē ar Valsts policijas darbiniekiem, veikt to izvērtēšanu un rast risinājumu.
- Dzīvnieku aizsardzības speciālistus iesaistīt Valsts policijas struktūrvienību sistemātiski organizētajās drošības dienās mācību un pirmsskolas iestādēs.
- Sadarbībā ar Valsts policijas Sabiedrisko attiecību nodaļu popularizēt policijas labo praksi ar dzīvnieku aizsardzību saistītajā darbā.
- Iniciēt grozījumus normatīvajos aktos, kas būtu vērsti uz policijas operatīvāku rīcību dzīvnieku apdraudējuma gadījumā.
- Pozitīvi vērtējama akcija “Atbildības diena”, tomēr var atzīt tās citu aspektu – saziņotā nauda ir atbalsts pamesto dzīvnieku uzturēšanai jeb seku novēršanai –, kas potenciāli vardarbīgajām personām var radīt iespaidu, ka gan jau kāds parūpēsies par pamestajiem dzīvniekiem. Nepieciešams organizēt akcijas, kas vērstas tieši uz šādu seku nepieļaušanu.